

1. KUNSTIAINED

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

1. teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
2. loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
3. mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
4. mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
5. osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
6. on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

1.2. Õppeainete arvestuslik maht

	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Kunst	5	3+1	3
Muusika	6	4	3

1.3. Kirjeldus ja lõiming

Kunstiainete pädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev ja mõjutatud kultuurist ning kunstid (muusika, kunst, kirjandus, draama, film, tants) ja kultuur laiemalt (visuaalkultuur, pärand- ja pärimuskultuur jms) on inimese dialoogipartnerid kogu elu jooksul. Kunstid on olulised väärtushinnangute, suhtluskultuuri, empaatia ning kriitilise mõtlemise arendamise vahendid. Kunstide kui professionaalse kõrgkultuuri loomingu kõrval on tähtis ka uuriv ja leiutav looming ning kultuur mõtestatud inimtegevusena laiemalt.

Põhimõtted:

1. kunste on vaja tõlgendada;

2. kunstid toetavad mitmekülgset loovust;
3. kunstid toetavad esteetilise tundlikkuse kasvu ning inimese heaolu;
4. kunstiaineid õppides arenevad kinesteetilised oskused ja kognitiivsed võimed, mis on lahutamatult seotud loomega;
5. kunstiainete õppimine toetab iseenda mõistmist ja mõtestamist ning üldpädevuste omandamist sisukalt ja terviklikult.

Valdkonnasisene lõiming tugineb kunsti ja muusika kokkupuutepunktile. Kunst ja muusika jagavad sarnaseid baasmõisteid, mille sisu on aga erialade väljendusvahenditest lähtuvalt ainuomane; ka kontseptsioonide sisu ei pruugi kattuda. Seetõttu on kunsti ja muusika lõimingukeskmeks ühised aspektid:

- 1) teose, autori ja loomingu määratlus;
- 2) esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika;
- 3) ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõna-, muusika- ja tantsuteater, film);
- 4) nüüdisaegsed mitmemeelised kunstinähtused (video ja performance, meie aja tsirkus, installatiivne, uusmeedia kunst jms).

1.4. Üldpädevuste, arengu toetamine ja õppekava läbivate teemade toetamine

Üldpädevuste kujundamise ning läbivate teemade käsitlemise ja lõimingu korraldamise põhimõtted määratakse kooli õppekava üldosas ning rakendamine täpsustatakse valdkonnakavas.

Üldpädevuste saavutamist toetab õppeainete eesmärgipärane lõimimine teiste valdkondade õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine. Selle tulemusel kujuneb õpilasel suutlikkus rakendada oma teadmisi ja oskusi eri olukordades, kujundada enda väärtushoiakuid ja -hinnanguid ning võimalus omandada ettekujutus ühiskonna kui terviku arengust.

1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õpe on õppijakeskne, toetab õpimotivatsiooni hoidmist ning õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovaks ja kriitiliselt mõtlevaks ühiskonnaliikmeks, kes suudavad teha valikuid ja vastutada oma õppimise eest.

Õpet kavandades ja korraldades lähtutakse õppekava üldpädevustest, kooli väärtustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatusse rühmuasetustest ning läbivate teemade ja lõimingu rakendamise põhimõtetest.

1.6. Hindamine

Hindamine kunstiainetes suunab ja julgustab õpilasi õppima ning tekitab ja hoiab huvi kunsti ja muusika vastu. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja kunsti ning muusika ainekavas esitatud õpitulemustest. Hindamise nõuded ja korraldus täpsustakse Vaida Põhikooli õppekavas. Konkreetsete hindamisjuhised ja nõuded fikseeritakse Stuudiumis õppeainete info all.

1.7. Õppekeskkond

Kunstiainete õppimise füüsilise õppekeskkonna tagab kool, võimaldades õpet ruumis, mis on varustatud kvaliteetsete, õpilastele kokkulepitud korras kättesaadavate töövahendite ja materjalidega vabaks kasutamiseks, et toetada valikute tegemise oskust ja loovat eneseväljendust.

Õpe toimub ka autentsetes keskkondades, linnaruumis, kontserdisaalides, näituse- ja etendusasutustes, kooli ümbruses, paikkonna kultuuriasutustes ja mujal.

2. Ainekavad

2.1. Kunst

2.1.1. Õppeaine kirjeldus

Kunsti õppeaine roll on innustada õppijat avastama ja kasutama oma võimeid kunsti ja visuaalkultuuri loojana ning sellega suhestujana, seega ka kultuurikandjana. Kunsti õppeaine tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab visuaalset kirjaoskust, mis on tänapäeva maailmas edukaks toimetulekuks tähtis igaühele. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni.

2.1.2. Taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
<p>1. kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboleid oma kogemuse piires;</p> <p>2. teab kujutiste kasutamise ja jagamise head tava;</p> <p>3. kavandab lihtsamaid ülesandeid disainis ja loomes kestlikult;</p> <p>4. teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi töid spontaanselt ning kavandades, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid;</p> <p>5. kirjeldab lühidalt enda tööd ja tulemust.</p>	<p>1. tõlgendab visuaalseid kujutisi oma kogemuse ja õpitu piires;</p> <p>2. teab autorsuse üldisi põhimõtteid;</p> <p>3. kasutab õpetaja juhendamisel osalist disainimist probleemi lahendamiseks kestlikult;</p> <p>4. loob omanäolisusttaotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka uurides ja kavandades, kasutades ning põhjendades eri tehnikavõtteid ja kompositsiooni;</p> <p>5. analüüsib oma teost ja tööd;</p> <p>6. arutleb loodu üle, seostades loomingut oma kogemuse piires teiste eluvaldkondadega.</p>	<p>1. analüüsib õpetaja abiga enne kasutamist visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümboleid;</p> <p>2. käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades enamasti turvaliselt, arvestab visuaalseid kujutisi luues ja kasutades autorsust;</p> <p>3. rakendab õpetaja abiga uurimismeetodeid teoreetiliste, kunstitööde või disainiobjektide loomisel;</p> <p>4. katsetab, julgeb eksida ja töö käigus langetada otsuseid õpetaja abiga;</p> <p>5. loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid ja väljapanekuid, uurides ning teadlikult kavandades, valides ja rakendadesprotsessi käigus sihipäraselt materjale, tehnika- ja töövõtteid ning kompositsiooni põhimõtteid;</p> <p>6. analüüsib õpetaja toel loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalseteobjektide) üle, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ningühiskonna muutustega üldisemalt.</p>

2.1.3. Õpitulemused ja õppesisu

1. klass
Õpitulemused 1. klass
1. Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine <p>Seostab omavahel raamatuillustratsioone ja teksti sisu.</p> <p>Selgitab endale tuttavas keskkonnas (koolis, klassis) kasutatavaid märke ja sümboleid ning nende tähendust.</p> <p>Nimetab, mida näeb pildil, ruumilises teoses, audiovisuaalses teoses.</p> <p>Nimetab, teoses nähtavaid värve, äratuntavaid esemeid, olendeid, kujundeid.</p> <p>Kasutab vahendeid ja materjale säästlikult ja ohutult.</p> <p>Korrastab oma töökoha.</p> <p>Näitab teoselt autori nime.</p> <p>Kirjutab oma tööle nime.</p> <p>Küsib jäädvustatavalt luba enne filmimist või pildistamist.</p>
2. Plaanimine ja ideede arendamine; loomine <p>Täidab nii oma initsiatiivil kui etteantud ülesandeid.</p> <p>Rakendab teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid ja vahendeid.</p> <p>Väljendab enda kogemuse piires mõtteid, tundeid ja kogemusi oma kunstitöodes.</p> <p>Võtab osa Vaida Põhikooli ülekoolilistest kunstiprojektidest.</p>
3. Refleksioon, analüüs ja kriitika <p>Kirjeldab visuaalteosel nähtavat.</p> <p>Kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid.</p>

Kirjeldab etteantud küsimuste toetudes oma töö valmimise protsessi.

Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes valminud tööd.

Õppesisu 1. klass

1. Visuaalne kirjaoskus

1) **Igapäevane visuaalkultuur:** Märgid, sümbolid, sildid. Raamatuillustratsioon. Teksti, illustatsioonide küljenduse põhimõtted.

2) **Kujutamise baaselemendid ja kompositsiooni põhimõtted:**

Baaselemendid: kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv; kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuursed; joone, kujundi, vormi kirjelduseks: sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, ümar; geomeetrised kujundid; värvinimetused primaarvärvide piires; kunstiliigid: joonistus, foto, arhitektuur; kunstžanrid: portree.

3) **Kunstiajalugu, kunstnikud, teosed:** Eri stiilidest kunstiteoste näited (ürgaeg, Vana-Egiptuse seinamaal). Modernistlik maalikunst (ökokunst). Kunstnikud. Tasapinnaline kunstiteos. Raamatuillustraatorid emakeele lugemisvara hulgast.

2. Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus

1) **Kunstitehnikad ja stiilid:** pastell/rasvakriit, guašš, värvipliatsitehnika, savist ja plastiliinist voolimine, taimetrükk. Fototehnikad, vitraažid. 2) **Kunstiteooria.** Primaarvärvid. 3) **Etikett.** Näitusetöö nimesilt (autori nimi).

3. Kunsti, kultuuri ja ühiskonna seosed

1) **Ohutus ja säästlikkus.** Töövahendite ohutu ja säästlik kasutamine. Töövahendite ja kunstimaterjalide õige säilitamine. 2) **Autorsus ja autoriõigused.** Autor: kunstnik, arhitekt, illustraator. Teos: joonistus. Digitaalsete kujutiste (fotode) tegemise ja jagamise hea tava. 3) **Eetika.** Töövahendite ja töökoha korrastamise õiged töövõtted.

2. klass

Õpitulemused 2. klass

1. Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Võrdleb märke omavahel ja seostab märgi vorme, värve, kujutatut märgi tähendusega.

Tunneb ära tasapinnalised ja ruumilised teosed.

Nimetab õpitud tehnikaid ja kunstiliike.

Leiab teoses soojasid ja külmasid toone ning heledamat ning tumedamat tonaalsust.

Teab mis on joon ja pind ning iseloomustab erinevaid jooni vastavalt omandatud sõnavarale.

Kirjeldab teoses suurus suhteid ja objektide paiknemist ning kolmemõõtmelise teose puhul vormi üldisemalt.

Nimetab teoses nähtud kujundeid ja objekte, mis meenutavad tuttavaid kujundeid.

Toob näite tegevusest, kuidas ta asjakohaselt ja säästlikult kunstitarbeid kasutab.

Korrastab oma töökoha.

Eristab lihtsamate näidete põhjal tehislikke ja looduslikke materjale.

Kirjeldab ühel otstarbel kasutatavate esemete peamisi tunnuseid ja arvab, mis materjalist ese tehtud on.

Kirjutab oma näitusetööle nimesildi koos töö pealkirja ja muu õpitud infoga.

Leiab (virtuaal)näitusel muuseumis, galeriis või koolis teose autori, pealkirja ja näituse pealkirja.

2. Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid, vahendeid enamasti isikupärasel viisil.

Järgib enamasti õpitud töö- ja ohutusvõtteid.

Märkab ühel ja samal otstarbel kasutatavaid esemeid, tuvastab nendest oma lemmiku ning põhjendab oma valikut.

Arutleb ja seostab värve tekkinud muljega ja valib esemele selle otstarbega sobiva värvitooni.

Võtab osa Vaida Põhikooli ülekoolilistest kunstiprojektidest.

3. Refleksioon, analüüs ja kriitika

Kirjeldab enda ja teiste loodud visuaalteosel nähtavat õpitud sõnavara kasutades - nimetab ja kirjeldab teostel nähtavat.

Kirjeldab küsimustele toetuses enda ja teiste loodud visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid, mõtteid ja tundeid.

Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes enda töö valmimise protsessi.

Õppesisu 2. klass

1. Visuaalne kirjaoskus

1) **Igapäevane visuaalkultuur:** logod, embleemid, märgid, sümbolid, liiklusmärgid.

2) **Kujutamise baaselemendid ja kompositsiooni põhimõtted:**

Baaselemendid: kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum; kompositsiooni kirjelduseks: ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all,

kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus; joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: kandiline, nurgeline, sile; värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid; kunstiliigid: maal, skulptuur, animatsioon; kunstižanrid: maastik.

3) **Kunsti ajalugu, kunstnikud, teosed:** eri stiilidest kunstiteoste näited; modernistlik maalikunst (impressionism, kubistlik natüürmort); kunstnikud; skulptuur; tasapinnaline kunstiteos.

2. Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus

1) **Kunstitehnikad ja stiilid:** monotüüpia, pritsimistehnika, puhumistehnika, akvarell, pointillism, voolimine; digitaalsed joonistustehnikad, animatsioonitehnikad .

2) **Etikett:** Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi).

3. Kunsti, kultuuri ja ühiskonna seosed

1) **Autorsus ja autoriõigused.** Teos: skulptuur.

3. klass

Õpitulemused 3. klass

1. Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Selgitab popkultuurist tuttavate tegelaste visuaalset isikupära ja karakterit.

Leiab lihtsamatelt joonistelt ja skeemidelt olulise ja vajaliku info.

Nimetab õpitud tehnikaid ja kunstiliike.

Nimetab lihtsamaid ruumi ja liikumise mulje loomise viise kahemõõtmelises teoses.

Nimetab põhivärve ja oskab segada teisi värve.

Kirjeldab tarbeeseme vormi, faktuuri ja otstarbe seoseid ja kooskõla.

Kirjeldab maakunsti teose suurust, mõõtmeid, värvi, ruumi selle ümber, vaadeldavust erinevatest külgedest, suurus suhteid ja

materjali lihtsal viisil omandatud sõnavara piires.

Mõistab kunstivahendite säästmise ja raiskamise tagajärgi.

Kirjeldab kunstivahendite kasutamise erinevaid võimalusi ja viise.

Üldistab õpetaja abiga lihtsamal moel, millised on tavapäraselt ühe ja sama otstarbega esemed. Õpilane oskab anda sellele ka lihtsama selgituse.

Ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju.

2. Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste teoste loomisel omandatud kunstitehnikaid, vahendeid isikupärasel viisil ning kombineerib neid omavahel.

Järgib õpitud töö- ja ohutusvõtteid.

Väljendab mõtteid, tundeid ja kogemusi oma kunstitöodes isikupära väärtustades.

Arvestab lihtsama tarbeeseme loomisel kindla kasutaja vajadustega.

Toob oma kogemuse pinnalt näiteid erinevatest igapäeva valikutest, oma eelistustest ja nende erinevatest tagajärgedest.

Esitab visuaalselt erinevate igapäeva valikute tagajärgi.

Võtab osa Vaida Põhikooli ülekoolilistest kunstiprojektidest.

3. Refleksioon, analüüs ja kriitika

Kirjeldab enda ja teiste loodud visuaalteosel nähtavat.

Kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklikke seoseid, mõtteid ja tundeid, meeleolu, toob näiteid ja võrdleb, põhjendab

oma arvamusi.

Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes enda töö valmimise protsessi.

Õppesisu 3. klass

1. Visuaalne kirjaoskus

1) **Igapäevane visuaalkultuur:** kaardid, tabelid ja infograafika, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad; koomiks, piltjutustus; koomiksi tegelane ja karakteri disain; teksti, tabelite ja illustratsioonide küljenduse põhimõtted.

2) **Kujutamise baaselemendid ja kompositsiooni põhimõtted:** Baaselemendid: kompositsiooni põhimõtted (kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, mõõtmed); abstraherimine; värvinimetused sekundaarvärvide piires; ruumiillusiooni loomise põhimõtted (kattumine, teravus, suurus); liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites; kunstiliigid (kollaaž, animatsioon, disain); kunstijänrid (natüürmort, animalistika)

3) **Kunstiajalugu, kunstnikud, teosed:** eri stiilidest kunsteoste näited (Antiik-Kreeka vaasimaalid); modernistlik maalikunst (post-impressionism, fovism, maakunst, popkunst); kunstnikud; tasapinnaline kunsteos.

2. Kunstitehnikad ja loomingu eneseväljendus

1) **Kunstitehnikad ja stiilid:** ruumiline paberitöö, diatüüpia, kollaaž; animatsioonitehnikad. 2) Kunstiteooria: sekundaarvärvid.

3. Disain ja disainiprotsess

1) **Disaini baaselemendid:** funktsionaalne värv, vorm ja materjal, mass. 2) **Disainiprotsessi osad:** 1. uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine, info kogumine; 2. võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine. 3)

Disainiprotsessis kasutatavad idee visualiseerimise tehnikad: *moodboard*, mõistekaart, plakat. 4) **Tarbeesemed ja levinumad materjalid:** looduslikud materjalid (puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi); tehismaterjalid (plastik, kile); eseme, materjali või värvi otstarve, funktsionaalsus; kasutusmugavus.

4. Kunsti, kultuuri ja ühiskonna seosed

1) **Ohutus ja säästlikkus:** ohutus kasutaja tervisele ja keskkonnale. 2) **Autorlus ja autoriõigused:** autor (disainer); teos (maal, video).

4. klass

Õpitulemused 4. klass

1. Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Loeb lihtsamaid kaarte ja põhiplaane seostades kujutatut reaalse ruumiga.

Viib kokku õpitud kunstniku ja tema teose.

Teab kahemõõtmelise kujutamise lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;

Teab kolmemõõtmelise kujutamise lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;

2. Plaanimine ja ideede arendamine

Tuvastab küsimusi kasutades lihtsamaid probleemi tagamaid.

Sõnastab enne tööle hakkamist, mida kavatseb teha, mis vahendeid ja materjale kasutab ja kuidas kujutab.

3. Loomine

Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid ja vahendeid isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid.

Oskab luua vabavaralises programmis lihtsamaid neljamõõtmelisi töid õpetaja etteantud teemal ja juhendamisel.

Arvestab kunstitööde loomisel eelnevalt omandatud kompositsiooni lihtsamaid põhimõtteid.

Rakendab eelnevalt õpitud kunstitehnikaid ja töövõtteid ning materjale põhjendatult ja õpetaja abiga.

Võtab osa Vaida Põhikooli ülekoolilistest kunstiprojektidest.

4. Refleksioon, analüüs ja kriitika

Kirjeldab enda ja teiste visuaalteoste olulisemaid tunnuseid vastavalt ülesandele;

Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi;

Annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis.

Õppesisu 4. klass

1. Visuaalne kirjaoskus

1) **Igapäevane visuaalkultuur:** logod, kaardid; põhiplaan, maakaart;

2) **Kujutamise baaselemendid ja kompositsiooni põhimõtted:** Baaselemendid: kahemõõtmeline (punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv); kolmemõõtmeline (vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal); ruumiillusiooni loomise põhimõtted (kattumine, teravus, suurus); kunstiiliidid (joonistus, maal, skulptuur, foto, disain, graafiline disain); kunstižanrid (natüürmort); kujutatavus (figuraalne).

2. Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus

1) **Kunstitehnikad ja stiilid:** maal, joonistus, digitaalne joonistus, frotaaž, mosaiik, akvarell, graafiline disain. 2) **Etikett:** näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja).

3. Disain ja disainiprotsess

1) **Disaini baaselemendid:** funktsionaalne värv, vorm ja materjal, mass. 2) **Disaini liigid:** graafiline disain. 3) **Disainiprotsessi osad:** osapooled, tarbija; uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine; lähteülesanne; võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine; lahenduspakkumine. 4) **Tarbeesemete levinumad materjalid:** looduslikud materjalid, tehismaterjalid. 5) **Kavandamine ja visualiseerimine:** kavand, visand, skits; plakat; idee sõnastamine; visuaalne lihtsustamine.

4. Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud

1) **Kunstiga seotud elukutsed:** kunstnik, skulptor, sisearhitekt. 2) **Kunstiajalugu:** kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (foneetiline kiri, piltkiri); mõisa- ja taluarhitektuur; kunstnikud.

5. Kunst ja kultuur ühiskonnas

1) **Kunstielu:** kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised.

5. klass

Õpitulemused 5. klass

1. Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Tunneb ära eri kirjasüsteeme ja seostab neid eri kultuuridega.

Kasutab olulisemaid kunstimõisteid ühe kunstnikuga seoses.

Teab ainekava õppesisus nimetatud mõisteid.

Teab kahemõõtmelise kujutamise tähtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid.

Teab kolmemõõtmelise kujutamise lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid.

Mõistab õpitud näite põhjal mõne toote keskkonnamõju.

Võrdleb nüüdisaegse ja ajaloolise tarbeeseme erinevusi ja sarnasusi ning analüüsib kuidas tarbeeseme funktsionaalsus on arenenud.

Märkab ja kirjeldab õpetaja abiga tarbeeseme suurust, vormi ja materjali selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist.

2. Plaanimine ja ideede arendamine

Loob lihtsa visandliku joonise enne kolmemõõtmelise töö loomist.

Enne värvide kandmist tööle katsetab neid eraldi paberil / visandivihikus.

Rakendab abijooni portree loomisel

Loob kunstitööd, uurides ja analüüsides teemaga seotud allikaid ning kavandades enda ideed ja kombineerides allikatest leitud ja oma ideid omavahel.

3. Loomine

Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste teoste loomisel kunstitehnikaid ja vahendeid isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid.

Loob teose spontaanselt, ilma planeerimata.

Loob teose eelnevalt uurides, kavandades ja ideid kombineerides.

Kavandab ja loob vabavaraalises programmis neljamõõtmelisi töid õpetaja abiga.

Valib kahe õpetaja pakutud kunstitehnika, töövõtte või kompositsioonipõhimõtte vahel ja põhjendab oma eelistust.

Rakendab õpitud kahemõõtmelisi kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;

Rakendab õpitud kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;

Rakendab loomisel digivahendeid.

Võtab osa Vaida Põhikooli ülekoolilistest kunstiprojektidest.

4. Refleksioon, analüüs ja kriitika

Kirjeldab ja mõtestab visuaalteose olulisemaid tunnuseid vastavalt ülesandele õpitud sõnavara piires.

Analüüsib stiliseeritud kujundeid ja sümboleid kasutatavaid visuaalkultuuri teoseid.

Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi, tuues välja töökäigu ning põhjendades oma tehtud valikuid.

Annab klassikaaslaste teostele tagasisidet, põhjendab enda arvamust;

Õppesisu 5. klass

1. Visuaalne kirjaoskus

1) **Igapäevane visuaalkultuur:** embleemid, sümbolid, sildid, kaardid, tabelid ja infograafika, õpikute illustratsioonid; sisekujunduse kavand; karakter, keskkond.

2) **Kujutamise baaselemendid ja kompositsiooni põhimõtted:** kompositsiooni põhimõtted (kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutused); kompositsiooni kirjelduseks (suurem, väiksem, ühesuursed, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus); joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks (horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline,

nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline); perspektiiv (tsentraalperspektiiv); liikumise mulje loomine (liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites); värviteooria: koloriit, värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires, värvitemperatuur (soojad, külmad toonid); kunstiliigid: kollaaž, foto, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon; kunstžanrid (portree, interjöörivaade); kujutavus (abstraktne).

2. Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus

1) **Kunstitehnikad ja stiilid:** kollaaž, foto, modelleerimine, makett, lavakujundus, kõrgtrükk, trükigraafika; fototehnika.

3. Disain ja disainiprotsess

1) **Disaini baaselemendid:** Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus. 2) **Disaini liigid:** tootedisain. 3) **Kavandamine ja visualiseerimine:** skits, krokii, abijooned; *moodboard*, värvikaart.

4. Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud

1) **Kunstiga seotud elukutsed:** kunstnik, disainer, illustraator. 2) **Kunstiajalugu:** Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (rooma ja araabia numbrid). Illumineeritud käsikirjad. Pärimuskultuur.

5. Kunst ja kultuur ühiskonnas

1) **Jätkusuutlik mõtteviis:** keskkonnamõju, säästlikkus. 2) **Teabe otsimine ja infokeskkonnad:** muuseumide ja galeriide kodulehed.

6. klass

Õpitulemused 6. klass

1. Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Kirjeldab visuaalkultuuri ilminguid.

Rakendab eakohaselt teabegraafikat.

Teadvustab õpetaja abiga oma digitaalset jalajälge.

Tunneb ära ja nimetab varaste kõrgkultuuride ajaloolisi kunstiteoseid.

Teab ainekava õppesisus nimetatud mõisteid.

Käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info.

Teab kahemõõtmelise kujutamise tähtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel.

Teab kolmemõõtmelise kujutamise põhilisi baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel.

Rakendab kunstitöö loomisel õpetaja abiga ajalise kujutamise tehnikaid ja põhivõtteid.

Visualiseerib ühte oma tarbimisharjumust.

Mõtestab lihtsamal tasemel ajaloolise ja kaasaegse ruumikeskkonna erinevusi selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist.

Märkab ja kirjeldab ruumikeskkonna suurust, vormi ja materjalikasutust selle ruumikeskkonna otstarbe ja kasutatavuse aspektist.

Selgitab oma loodud digitaalkujutiste avalikustamisega seotud tagajärgi ja ohtusid.

2. Plaanimine ja ideede arendamine

Tuvastab disainiprotsessis osapooled keda õpetaja etteantud probleem puudutab selleks, et luua probleemi lahenduse pakkumine.

Tuvastab erinevaid uurimisviise kasutades probleemi tagamaid probleemi lahenduse pakkumise loomise eesmärgil.

Sõnastab probleemi võimalikud põhjused.

Seab õpetaja abiga lähteülesande ja tegevusplaani.

Selgitab välja osapoolte, keda probleem puudutab, hinnagu lahendus pakkumisele ja arvestab seda lahenduse pakkumise arendamisel.

Vormistab lahenduse pakkumise.

Kasutab neljamõõtmelise teose kavandamisel õpetaja abiga *storyboardi* või lühikest stsenaariumit.

Rakendab abijooni figuuri ja tsentraalperspektiivi kujutamisel.

Leiab ideid praktilisteks töödeks iseenda elust ja teistest õppeainetest.

Kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda.

Teab, mis on kavand ning tunneb kavandamise põhimõtteid ja eesmärgid ning oskab rakendada teadmisi lihtsama kavandi loomisel.

3. Loomine

Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste teoste loomisel kunstitehnikaid vahendeid isikupärasel viisil ning tunneb eelnevalt õpitud kompositsiooni põhimõtteid ning oskab neid teadlikult valida.

Pakub ise teemasid ning teostamise võimalusi enda huvide ja loominguga väljendamiseks.

Kombineerib erinevaid kunstiliike.

Tunneb neljamõõtmeliste tööde teostamise etappe ja võimalusi ning kavandab ja loob vabavaraalises programmis neljamõõtmelisi töid enamasti iseseisvalt.

Kombineerib kahe- ja kolmemõõtmelisi elemente digiloomingus.

Tunneb vabavaraalsete programmide ühiseid tööriistu ja oskab neid uurides enamasti iseseisvalt erinevates olukordades rakendada.

Valib oma idee teostamiseks sobiva väljendusvahendi kõigi õpitud väljendusvahendite hulgast.

Loob õpetaja abiga teostest ekspositsiooni.

Rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava.

Võtab osa Vaida Põhikooli ülekoolilistest kunstiprojektidest.

4. Refleksioon, analüüs ja kriitika

Kirjeldab ja mõtestab visuaalteose olulisemaid tunnuseid vastavalt ülesandele õpitud sõnavara piires.

Leiab kunstikultuuri seoseid muude valdkondadega nii ajaloost kui tänapäevast.

Analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma teost ja tööprotsessi, tuues esile tegevuste omavahelised seosed ja järeldused.

Võrdleb kunstiteoste, arvutimängude, animatsiooni või filmi meeleolu ja atmosfääri.

Õppesisu 6. klass

1. Visuaalne kirjaoskus

1) **Igapäevane visuaalkultuur:** liiklusmärgid, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad.

2) **Kujutamise baaselemendid ja kompositsiooni põhimõtted:** perspektiiv (värvus- e õhuperspektiiv); neljamõõtmelise teose baaselemendid (kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus, narratiiv e lugu); kaadriplaanid (üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail, taust, esiplaan, tagaplaan); kunstiiliidid (animatsioon, arhitektuur, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia); kunstižanrid (linnavaade, maastikuvaade).

2. Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus

1) **Kunstitehnikad ja stiilid:** origami, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia; video- ja animatsioonitehnikad; narratiivi loomine (karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus e puänt).

3. Disain ja disainiprotsess

1) **Kavandamine ja visualiseerimine:** mõistekaart, *storyboard*, stsenaarium.

4. Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud

1) **Kunstiga seotud elukutsed:** kunstnik, arhitekt, animaator. 2) **Kunstiajalugu:** kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (tänavakunsti stiliseeritud tag'id); esiaja kunst (pisiplastika, kaljujoonised, koopamaalid, megaliitiline arhitektuur); varased tsivilisatsioonid (Mesopotaamia, Egiptus); antiikaja kunst Kreekas ja Roomas (templiehitus, teatrid, skulptuurid, monumendid); keskaja kunst Eestis (kirikud, linnused, Tallinna vanalinn);

5. Kunst ja kultuur ühiskonnas

1) **Jätkusuutlik mõtteviis:** digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine; 2) **Autorsus ja autoriõigused:** autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine.

7. klass

Õpitulemused 7. klass

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Kirjeldab digitaalseid keskkondi, hindab digitaalse keskkonna turvalisust ja eakohasust

Leiab internetist lihtotsinguga infot kunstnike, kunstiteoste või ajastute kohta, kasutab internetis täpsustatud pildiotsingut.

Tutvustab eri disainivaldkonna esindaja tegevust.

Tuvastab visuaalkultuuris levinumaid värvikasutusega seotud tavapärasid.

Plaanimine ja ideede arendamine

Leiab oma teose jaoks ideid päevakajalistest või ajalooüritustest.

Kasutab idee leidmiseks ja laiendamiseks meetodeid.

Teeb töö kavandamisel kirjalikke ja visuaalseid märkmeid.

Kavandab enda teose, pakkudes vahet välja ka erinevaid lahendusvõimalusi.

Teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik, ning rakendab seda teadmist tööprotsessis.

Märkab ja kirjeldab teda ümbritsevaid probleemolukordi.

Tuvastab erinevaid uurimisviise kasutades probleemi tagamaid.

Uurib näiteid, kuidas on sama või sarnast probleemi varasemalt lahendatud.

Tutvub erinevate uurimisviiside võimalustega.

Loomine

Õpilane teab, et isikupärasus on väärtuslik ja püüab luua omapäraseid kunstitöid tuues esile enda individuaalsust ja huvisid.

Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt.

Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid uurides ja kavandades.

Kavandab ja arendab enda ideid enne teose loomist, kombineeri erinevatest ideedest tervikliku lahenduse.

Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid enamasti teadlikult või õpetaja abiga.

Leiab oma töö eksponeerimiseks koha, kus see on hästi vaadeldav.

Tunneb loomingu esitlemise põhimõtteid ja suudab teha publikule esitamiseks ettevalmistustöid õpetaja abiga.

Võtab osa Vaida Põhikooli ülekoolilistest kunstiprojektidest.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Analüüsib tarbeeset funktsionaalsuse, ökoloogilisuse ja esteetilisuse aspektist.

Selgitab enamasti oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi.

Kirjeldab teose ainest, meediumi ja vormi.

Õppesisu 7. klass

1. Visuaalne kirjaoskus

1) **Igapäevane visuaalkultuur:** digitaalsed keskkonnad (digitaalsed arhiivid). 2) **Kujutamise baaselemendid ja kompositsiooni põhimõtted:** kahemõõtmeline (punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv); kolmemõõtmeline (joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal), dimensionaalsus (maakunst); kompositsioonipõhimõtted (kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus); kompositsiooni kirjelduseks (suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus); .perspektiiv (tsentraalperspektiiv); värviteooria (koloriit; värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires; värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid); Ruumiillusiooni loomise põhimõtted (kattumine, teravus, suurus); kunstiiliigid: joonistus, maal, arhitektuur, sisearhitektuur, disain, tootedisain, tarbekunst, kirjatüüp, kalligraafia; kunstižanrid (natüürmort, interjöörivaade); kujutavus (figuraalne).

2. Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus

1) **Kunstitehnikad ja stiilid:** maal, joonistus, origami, akvarell, kirjatüüp, kalligraafia; fototehnikad. 2) **Etikett:** näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja).

3. Disain ja disainiprotsess

1) **Disaini baaselemendid:** funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul), mass; otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus. 2) **Disaini liigid:** tootedisain. 3) **Disainiprotsessi osad:** osapooled, tarbija; uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine; lähteülesanne; võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine; lahenduse pakkumine. 4) **Tarbeesemete levinumad materjalid:** looduslikud materjalid ja tehismaterjalid. 5)

Kavandamine: kavand, abijooned, värvikaart, idee sõnastamine.

4. Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud

1) **Info leidmine:** Google'i pildiotsing, (veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid. 2) **Kunstiajalugu:** keskaja arhitektuur Euroopas ja Eestis: gooti ja romaani kirikuarhitektuur, linnusearhitektuur, ehitusplastika; barokk-kunst Euroopa õukondades; modernism 19. sajandi lõpu maalis (impressionism, postimpressionism, sümbolism, juugend).

.5. Kunst ja kultuur ühiskonnas

1) **Kunstielu:** kunstiüritused, näitused.

8. klass

Õpitulemused 8.kl

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Kasutab info leidmiseks sõnastikke ja entsüklopeediaid, nii raamatutena kui digitaalseid andmebaase.

Otsib tedlikult erinevatest infoallikatest vajalikku informatsiooni ja toob esile detailid ning tähtsamad punktid.

Seostab eri ideoloogilisi sümboleid vastava ajastuga ja teab nende tähendust.

Arutleb erinevate nii kaasaegsete kui ajalooliste ideoloogiliste sümbolite rolli üle tänapäeval.

Plaanimine ja ideede arendamine

Leiab oma teose jaoks ideid läbi eneserefleksiooni.

Rakendab õpetaja abiga ideede genereerimise ja laiendamise/arendamise meetodeid.

Märkab ja tuvastab igapäevaelu probleemi, mis teda kõnetab.

Seab lähteülesande ja tegevusplaani.

Kavandab õpetaja abiga ja rakendab sihipäraselt üht uurimismeetodit.

Sõnastab oma teose kontseptsiooni.

Loomine

Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt.

Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid enamasti teadlikult uurides ja kavandades.

Laiendab enda ideed kavandamise protsessis, katsetab erinevaid tehnilisi võimalusi ja toob esile idee arenguetapid.

Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid teadlikult.

Põhjustab tehnika või meediumi valikut toetudes oma sõnumile või ideele.

Õpetaja abiga oskab rühmaliikmena luua ühistöödest väljapaneku.

Toetab töö pealkirjaga oma sõnumit või ideed.

Võtab osa Vaida Põhikooli ülekoolilistest kunstiprojektidest.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Analüüsib teost.

Analüüsib ruumilist keskkonda funktsionaalsuse, ökoloogilisuse ja esteetilisuse aspektist.

Põhjustab valdavalt oma töö sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid.

Kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjustab enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktseptib enamasti eriarvamusi.

Õppesisu 8. klass

1. Visuaalne kirjaoskus

1) **Igapäevane visuaalkultuur:** ideoloogilised sümbolid erinevates kultuurides, nüüdisaegsed märgid ja sümbolid.

2) **Kujutamise baaselemendid ja kompositsiooni põhimõtted:** kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (skulptuur); Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks (horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline); perspektiiv (värvus- e õhuperspektiiv); Liikumise mulje loomine (liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine); neljamõõtmelise teose baaselemendid (kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus); kaadriplaanid (üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail, taust, esiplaan, tagaplaan); kunstiliigid (kollaaž, assamblee, skulptuur, foto, video, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia; kunstižanrid (portree, linnavaade); kujutavus (abstraktne).

2. Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus

1) **Kunstitehnikad ja stiilid:** kollaaž, assamblee, foto, video, graafiline disain, tüpograafia; digitaalsed joonistustehnikad.

3. Disain ja disainiprotsess

1) **Disaini baaselemendid:** funktsionaalne värv, vorm ja materjal (graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass; 2)

Disaini liigid: digitoote disain, graafiline disain; 3) **Kavandamine:** visand, skits, krokii, plakat.

4. Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud

1) **Kunstiajalugu:** renessansskunst Itaalias, kõrgrenessansi kunstnikud (Leonardo, Raffael, Michelangelo); klassitsism (valitsushooned Euroopas); realism maalikunstis.

5. Kunst ja kultuur ühiskonnas

1) **Kunsti ja kultuuriga seotud elukutsed:** konservaator, kuraator, kujundaja, toimetaja. 2) **Jätkusuutlik mõtteviis:** keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. 3) **Teabe otsimine ja infokeskkonnad:** muuseumide ja galeriide kodulehed.

9. klass

Õpitulemused 9. klass

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Seostab kunstnikku ja kunstiteost selle loomiskeskonnaga, leides ja tõendades oma tähelepanekuid.

Leiab kunstiteose omadused, mis väljendavad nii loomise keskkonna kui kunstniku ideid

Külatab iseseisvalt kunstinäitust või- sündmust ning käitub seal reeglite kohaselt.

Plaanimine ja ideede arendamine

Rakendab teiste autorite teoseid oma töö lähtepunktina.

Rakendab õpetaja abiga keerulisemaid ideede laiendamise / arendamise meetodeid.

Teab ideede selekteerimise meetodeid

Sõnastab oma teose kontseptsiooni.

Kasutab kavandamisel mitmekesiseid meetodeid.

Loomine

Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt.

Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid teadlikult uurides ja kavandades.

Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid teadlikult.

Pakub välja ekspositsiooni või näitusepinna koha kooliruumis ning põhjendab enda valikut ja visiooni.

Loob näituse kaasteksti, etiketid (autori nimi, töö nimetus, tehnika jms) ja esitluse viisi.

Tekitab kahemõõtmelises teoses vabalt valitud vahenditega ruumi-illusiooni.

Rakendab kolmemõõtmelises teoses valgust, ümbritsevat ruumi ja materjali oma sõnumi edastamiseks.

Võtab osa Vaida Põhikooli ülekoolilistest kunstiprojektidest.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Mõtestab disaininäiteid funktsionaalsuse, ökoloogilisuse ja esteetilisuse aspektist.

Põhjendab oma töö sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid.

Kirjeldab, analüüsib, tõlgendab ja hindab kunstiteoseid.

Uurib teose loomise konteksti.

Õppesisu 9. klass

1. Visuaalne kirjaoskus

1) **Igapäevane visuaalkultuur:** digitaalsed keskkonnad (meediaportaalid, sotsiaalmeediaplatvormid).

2) **Kujutamise baaselemendid ja kompositsiooni põhimõtted:** kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (reljeef); neljamõõtmelise teose baaselemendid (kaadriplaanid, montaaž, narratiiv e lugu, tegevuspaik, tegelased); kunstiliigid (animatsioon, *ready-made*, stsenograafia; kunstižanrid (maastikuvaade).

2. Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus

1) **Kunstitehnikad ja stiilid:** modelleerimine, monument, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, trükigraafika, stsenograafia; animatsioonitehnikad; narratiivi loomine (karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus).

3. Disain ja disainiprotsess

1) **Kavandamine:** *moodboard*, mõistekaart, *storyboard*, stsenaarium, visuaalne lihtsustamine.

4. Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud

1) **Kunstiajalugu:** reliikviad; Islami kunst (mošeearhitektuur, käsikirjad, ornamendid); Viikingite arhitektuur ja kunst, rändhõimude kunst (ornament, metallitöö); maailmanäitused ja tehnoloogia areng; nüüdiskunst vastavalt aktuaalsetele teemadele, kohalikele näitustele või loodud teostele.

5. Kunst ja kultuur ühiskonnas

1) **Autorsus ja autoriõigused:** Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine.

2.2. Muusika

2.2.1. Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetus toetab õpilaste individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse abil. Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse harmoonilisi isiksusi, tasakaalustatakse ja toetatakse õpilaste emotsionaalset arengut, sh teiste õppeainete omandamisel.

Muusikaõpetuse kaudu avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusika ainekava koostades on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

1. teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
2. rõhutada musitseerimise osatähtsust;
3. julgustada ja toetada loomingulist eneseväljendust;
4. teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
5. rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilis-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
6. lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

Muusikaõpetuse koostisosad on musitseerimine (laulmine, pillimäng), muusikaline liikumine, omalooming, muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus, õppekäigud.

Muusika kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

1. laulmine,
2. pillimäng,
3. muusikaline liikumine,
4. omalooming,
5. muusika kuulamine.

Õppeaine koostisosad ja osaoskused on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses ning neid kujundatakse muusikaliste tegevuste kaudu.

Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut. Musitseerides arendatakse isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguliseks eneseväljenduseks. Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, paindlikkust, emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilaste enesehinnangut ja õpimotivatsiooni. Ühislaulmise ning koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ja kujundatakse isamaa-armastust. Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, saadete, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise ja tekstide loomisega.

Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust.

Muusikaloos tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete.

Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse ainekavas sisalduvat noodikirja lugemise oskust koos musitseerimisega.

Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikalist maitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist).

Muusikaõpetuse lahutamatuks osaks on kontserdielu korraldamine koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning nad saaksid ürituste korraldamise kogemuse.

2.2.2. Taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
<p>1) tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, omaloomingust ja muusikalisest liikumisest ning muusika kuulamisest;</p> <p>2) saab esmase ühislaulmise ja koorilaulu kogemuse ning pillimänguoskused;</p> <p>3) kuulab keskendunult muusikat, enda ja kaaslaste muusikaesitusi ning avaldab selle kohta oma arvamust;</p> <p>4) mängib loomeideedega ning katsetab musitseerimisel erinevaid muusika väljendusvahendeid;</p> <p>5) rakendab omandatud muusikateadmisi ja -oskusi muusikategevustes, sh muusikalist kirjaoskust (helivältsed, rütmid ja pausid: 2- ja 3-osaline taktimõõt; JO- ja RA-astmerida, JO- võti; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).</p>	<p>1) tunneb rõõmu nii iseseisvast kui ka ühisest muusikategevusest ja väärtustab musitseerimist;</p> <p>2) teadvustab ja hindab oma muusikavõimeid, arendab neid muusikategevustes – laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalisel liikumises;</p> <p>3) kuulab süvenenult Eesti ja teiste rahvaste muusikat ning arutleb muusika üle;</p> <p>4) osaleb aktiivselt muusikaloomes, katsetab oma ideid erinevates muusikategevustes ja sobivates digikeskkondades, on püsiv lahendusi otsides;</p> <p>5) suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loominguks, põhjendab ning analüüsib oma arvamusi ja valikuid;</p> <p>6) mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulupidu;</p> <p>7) märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ning suhtub lugupidavalt</p>	<p>1) huvitub muusikast kui kunstiliigist, väärtustab muusikat ning muusikategevust kultuuri ja igapäeva elu rikastajana;</p> <p>2) teadvustab muusika võimalusi vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalu loomisel;</p> <p>3) osaleb aktiivselt musitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansambelis);</p> <p>4) arendab loomeideid muusikalise eneseväljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes, leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel;</p> <p>5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid;</p> <p>6) väärtustab kodukoha ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat, on traditsioonide edasikandja laulja ja/või pillimängijana ning osaleb laulupidudel;</p> <p>7) teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, väärtustab kultuurilist mitmekesisust;</p>

	<p>eri rahvuskultuuridesse;</p> <p>8) leiab muusikainfot eri teabeallikatest ning käitub vastutustundlikult virtuaalmaailmas;</p> <p>9) väärtustab loojat ja loomingut ning on teadlik autoriõigusest;</p> <p>10) väärtustab teadmisi ja oskusi muusikategevustes, rakendades muusikalist kirjaoskust (helivältused, rütmifiguurid ja pausid:</p> <p>11) taktimõõt 4/4, C ja eeltakt;</p> <p>12) duur-, moll-helilaad, helistikud C-a, G-e, F-d;</p> <p>13) muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele.</p>	<p>8) tegutseb eetiliselt ja ohutult (sh autoriõigust arvestades) nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnanasse;</p> <p>9) valib endale meelepärase(d) muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslasega;</p> <p>10) teadvustab, et teadlikuma musitseerimise aluseks on muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad helivältused, rütmifiguurid ja pausid: kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud; bassivõti repertuaarist tulenevalt; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele;</p> <p>11) mõistab, kuidas huvi muusika vastu ning muusikaoskused võimaldavad kujundada sellest elukestva harrastuse või elukutse.</p>
--	--	--

2.2.3. Õpitulemused ja õppesisu

I kooliaste		
1.klass	2.klass	3.klass

<p>Õpitulemused</p> <p>1) on harjunud laulma sirge selja, püstise pea ja avatud suuga julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga kooris (kogu klassiga), ansambelis ja/või üksi; võtab osa ühislaulmisest;</p> <p>2) väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; pöörab tähelepanu lauldava laulu sõnadele;</p> <p>3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule;</p> <p>4) laulab peast I kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kevadel“ ehk „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel);</p> <p>5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga;</p> <p>6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivas tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI ja RA; teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi laulmisel.</p> <p>Õpisisu</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislaule (Eesti</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>1) oskab lauldes hoida loomulikku kehahoidu; on tutvunud laulmisele omaste hingamispõhimõtetega; laulab vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansambelis või kooris;</p> <p>2) väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; loeb iseseisvalt noodist laulusõnu;</p> <p>3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule;</p> <p>4) laulab peast I kooliastme ühislaule: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (muusika ja sõnad A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus / J. Oro); „Rongisõit“ (G. Ernesaks / E. Niit);</p> <p>5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga;</p> <p>6) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivad tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RA₁ ja (alumine) SO₁ (pentatoonika); kinnistab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.</p> <p>Õpisisu</p> <p>1. klassis omandatud teadmiste kordamine.</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansambelis või kooris;</p> <p>2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;</p> <p>3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule;</p> <p>4) laulab peast I kooliastme ühislaule: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Lapsed, tuppa“ (sõnad E. L. Wöhrmann) „Teele, teele, kurekesed“ (sõnad Fr. Kuhlbars), „Uhti, uhti, uhkesti“ (eesti rahvaviis / A. Piirikivi), „Emakesele“ (M. Härma / A. Oengo-Johanson)</p> <p>5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle;</p> <p>6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.</p> <p>Õpisisu</p> <p>1. ja 2. klassis omandatud teadmiste kordamine.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislaule: Eesti</p>
--	---	---

hümn, „Kevadel“). Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt).

Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a *cappella* ja saatega nii kooris (kogu klassiga), ansamblis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori.

Tekitatakse harjumus lauldes hoida loomulikku kehahoidu (sirge selg, püstine pea, avatud suu). Õpilasi suunatakse laulma julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga.

Interpretatsioon. Mõtestatakse lauldava laulu sõnu, väljendamaks selle sisu ja meeleolu läbi erineva dünaamika (*piano*, *forte*, valjenedes, vaibudes) ja tempo (kiire, aeglane).

Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu õppimist toetava muusikateooriaga, sh mõistetega: viis, rütm, meetrum, löök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2-osaline ja 3-osaline taktimõõt), noot (noodipea ja noodivars). Tutvutakse rütmide, rütmifiguuride ja pausiga

Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pausi.

Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansamblis

Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega (helilooja ja luuletaja).

Laulmine ja laulutehnika. Kinnistatakse harjumust hoida laulmisel loomulikku kehahoidu (sirge selg, püstine pea, avatud suu). Tutvutakse laulmisele omaste hingamise põhimõtetega. Lauldakse julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga. Lauldakse a *cappella* ja saatega nii kooris (kogu klassiga), ansamblis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori.

Interpretatsioon. Mõtestatakse lauldava laulu sõnu, väljendamaks selle sisu ja meeleolu läbi erineva dünaamika (*piano*, *forte*, valjenedes, vaibudes) ja tempo (kiire, aeglane).

Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat, sh kinnistades mõisteid: viis (meloodia), rütm, meetrum, löök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2-osaline ja 3-osaline taktimõõt), noot (noodipea ja noodivars). Kinnistatakse rütme,

hümn, „Lapsed tuppa“, „Uhti, uhti uhkesti“, „Teele, tee, kurekesed“, „Emakesele“. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid.

Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Lauldakse a *cappella* ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori.

Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (*piano*, *forte*, *crescendo*, *diminuendo*) ja tempo (kiire, aeglane).

Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi ning õpitakse uusi rütme, rütmifiguure rütmisilpide TI-RI-TI-RI, TAI-RI abil ning poolpaus, tervetaktpaus ning teadvustatakse neid laulmisel.

Tutvutakse JO- ja RA-astmeridadega.

Musitseerimisel kasutatakse rütme, rütmifiguure ja pause.

(näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii enda kui ka teiste pillimängu.

Kehapill. Tutvutakse kehapilli ning selle erinevate helide ja mänguvõimalustega. Rakendatakse kehapilli lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Rütmipillid. Tutvutakse oma koolis olevate rütmipillidega (kõlapulgad, triangel, võrutrumm, kõlatoru, marakad, rütmimunad, kuljused, tamburiin, taldrik, kastanjetid, agoogo, guiro, džembe, bongod, konga jt). Õpitakse rütmipillidel õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Plaatpillid. Tutvutakse oma koolis olevate plaatpillidega (ksülofon, kellamäng, metallofon, kõlaplaadid). Õpitakse plaatpilli pulkade õiget käeshoidmist ja õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos (kogu klassiga), gruppides (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse liikuma ja tunnetama nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.

Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis (näiteks pinginaabriga) ja/või kõik koos (kogu klassiga). Muusikalisi

rütmifiguure ja pausi rütmisilpide abil TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, paus abil ning teadvustatakse neid laulmisel.

Musitseerimisel kasutatakse rütme, rütmifiguure ja pausi.

Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansambelis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus kuuldakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.

Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse esmaseid mänguvõtteid.

Kehapill. Kehapilli rakendatakse lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Rütmipillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel rütmipillidel (kõlapulgad, triangel, võrutrumm, kõlatoru, marakad, rütmimunad, kuljused, tamburiin, taldrik, kastanjetid, agoogo, guiro, džembe, bongod, conga jt), kasutades õigeid mänguvõtteid.

Plaatpillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel plaatpillidel (ksülofon, kellamäng, metallofon, kõlaplaadid), kasutades õigeid mänguvõtteid.

Väikekannel, plokkflööt. Tutvutakse väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega, mida rakendatakse musitseerimisel.

Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos

Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuuldakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid.

Kehapill. Rakendatakse kehapilli lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevate rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.

Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.

Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Muusikalisi

<p>osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta eakohaselt arvamust suuliselt või muul looval viisil.</p>	<p>(kogu klassiga), gruppides (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis (näiteks pinginaabriga) ja/või kõik koos (kogu klassiga). Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil.</p>	<p>osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil.</p>
---	--	---

II kooliaste		
4.klass	5.klass	6.klass
<p>Õpitulemused</p> <p>1) suunab lauldes meloodiat endale sobivas tessituuris võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ühislaulmist, laulab</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>1) laulab endale sobivas tessituuris ja hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ühislaulmist, laulab II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>1) laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J.</p>

<p>peast II kooliastme ühislaul: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvaviis/ M. Körber), „Püha öö“ (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann)</p> <p>4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt;</p> <p>6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.</p> <p>Õpisisu</p> <p>Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes omandatud oskusi ja teadmisi.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislaulu. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika.</p>	<p>„Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eesti lipp“ (E. Võrk / M. Lipp), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul / L. Koidula)</p> <p>4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust. Kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid, sidudes neid absoluutse noodisüsteemiga.</p> <p>Õpisisu</p> <p>Korratakse ja kinnistatakse 4. klassis omandatud oskusi ja teadmisi.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, eristades neid üksteisest. Jätkatakse ühe- ja kahehäälsete laulude, kaanonite ning teiste rahvaste laulude laulmist. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislaulu. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba</p>	<p>V. Jannsen), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr, Kuhlbars), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa)</p> <p>5) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.</p> <p>Õpisisu</p> <p>Korratakse ja kinnistatakse 5. klassis omandatud oskusi ja teadmisi.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Väärtustatakse ühislaulumist, lauldakse peast II kooliastme ühislaulu. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi. Osaletakse laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsitakse kogetut suuliselt ja kirjalikult.</p> <p>Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeoleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot. Kinnistatakse erinevaid itaaliakeelseid</p>
--	--	--

Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, arvestades hääle isikupära ja sobivat tessituuri. Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Jätkatakse tutvumist laulupeo traditsiooniga, kaasatakse õpilasi koolikoori.

Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeoleolu, kasutades erinevat dünaamikat (*piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, diminuendo*) ja tempot (kiire, aeglane).

Muusikaline kirjaoskus. Kinnistatakse laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Õpitakse uusi rütme, rütmifiguure rütmisilpide TI, (paus), TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, TA-A-A-A abil ning teadvustatakse neid laulmisel.

Noodipikkuste silpnimetused kinnistatakse noodivältustega (TA = veerandnoot jne). Selgitatakse taktimõõdu kahe numbri tähendust. Tutvutakse 4-osalise taktimõõdu (C) ja eeltaktiga.

Musitseerimisel kasutatakse teadlikult uusi rütme ja rütmifiguure lisaks õpitudetele.

Keha-, rütmi- ja plaatpille

tooni ja selge diktsiooniga. Järgitakse meloodia õiget intoneerimist, arvestades hääle isikupära ja sobiva tessituuriga.

Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeoleolu, kasutades erinevat dünaamikat (*piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, diminuendo*) ja tempot (kiire, aeglane). Tutvustatakse erinevaid itaaliakeelseid tempotermineid, näiteks *ritenuto, accelerando, largo, andante, moderato, allegro* jne.

Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Noodipikkuste silpnimetused kinnistatakse noodivältustega (TA-veerandnoot jne). Kinnistatakse taktimõõdu kahe numbri tähendust.

Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Kinnistatakse ja korratatakse tuttavaid astmeid koos käemärkidega. Eristatakse helilaade kõlaliselt (duur ja moll).

Absoluutsed helikõrgused. Kinnistatakse tähtnimetusi (c-d-e jne). Paigutatakse noodid noodijoonestikule viiulivõtme abil. Tutvustatakse erinevaid alteratsioonimärke: diees, bemoll, bekarr.

Noodist laulmine. Lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Lauldakse noodist uusi laule astme- ja tähtnimetustega (helistike määramine). Laulmisel arvestatakse õpitud noodimärkidega.

Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vorm ja kinnistatakse 1-, 2- ja 3-osalise lihtvormi.

tempotermineid.

Muusikaline kirjaoskus. Rakendatakse lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutatakse laulu õppides relatiivseid astmeid ja absoluutseid helikõrgusi.

Musitseerimisel kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Noodist mängimisel kinnistatakse absoluutset noodisüsteemi.

Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.

Kehapillid. Rakendatakse kehapilli *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades pillide õigeid mänguvõtmeid. Rakendatakse rütmipille *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevatel plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtmeid. Rakendatakse plaatpille *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid, kinnistades absoluutset noodisüsteemi.

Klaviatuur. Paigutatakse absoluutsed helikõrgused (tähtnimetused) klaviatuurile (klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril.

Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos,

<p>mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.</p> <p>Noodist mängimisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga.</p> <p>Kehapill. Rakendatakse kehapilli <i>ostinato</i>des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p>	<p>Musitseerimisel kasutatakse teadlikult õpitud rütme, rütmifiguure ja pause.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.</p> <p>Noodist mängimisel toetatakse absoluutsele noodisüsteemile.</p> <p>Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga.</p> <p>Kehapill. Rakendatakse kehapilli <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Klaviatuur. Paigutatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) klaviatuurile</p>	<p>gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone.</p> <p>Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või kirjalikult muusika oskussõnavara kasutades või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Uuritakse valikuliselt (nt eesti heliloojad, õpitava maa helilooja(d)) kuulatud heliteose autori loometegevust, kasutades teabe leidmiseks erinevaid infoallikaid. Tutvustatakse infot kaaslastele. Tutvutakse muusikateose interpreteerimisvõimalustega (töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver).</p> <p>Euroopa rahvaste muusika. Tutvutakse valikuliselt Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Austria, Suurbritannia, Venemaa muusikatraditsioonidega. Arutelude ja vestluste käigus võrreldakse õpitud rahvaste muusikat eesti rahvamuusikaga, nt leitakse erinevusi ja sarnasusi eesti rahvapillidega (pillirühm, kuju, kõla).</p>
--	--	---

<p>Klaviatuur. Seostatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) kindlate asukohtadega klaviatuuril ja mängitakse lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril (klaveril, süntesaatoril, erinevatel digitaalsetel rakendustel jne).</p> <p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone.</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil.</p>	<p>(klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril.</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil.</p>	
---	--	--

III kooliaste		
7.klass	8.klass	9.klass

<p>Õpitulemused</p> <p>1) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu);</p> <p>4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas laudes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.</p> <p>Õpisisu</p> <p>Repertuaar. Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislause. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>1) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal);</p> <p>4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas laudes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.</p> <p>Õpisisu</p> <p>Repertuaar. Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislause. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>1) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Saaremaa valss“ (R. Valgre / D. Vaarandi), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal);</p> <p>4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas laudes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.</p> <p>Õpisisu</p> <p>Repertuaar: Lauldakse ea- ja</p>
--	---	---

paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislause. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.

Laulmine ja laulutehnika.

Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil.

Muusikaline kirjaoskus.

Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi.

Pillimäng ühismuusitsemisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.

ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.

Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi.

Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil.

Muusikaline kirjaoskus.

Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi.

Pillimäng ühismuusitsemisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.

Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse muusitsemisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarriga või ukulele esimesed mänguvõtted.

Tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikaga läbi pillimängu.

Leitakse ansamblimängu harrastamise võimalusi õpilaste huvi toetamiseks pop- ja

teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.

Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi.

Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil.

Muusikaline kirjaoskus.

Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi.

Pillimäng ühismuusitsemisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.

Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse muusitsemisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, arendatakse akustilise kitarriga või ukulele akordmänguvõtteid.

<p>Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarri või ukulele esmased mänguvõtted.</p> <p>Pillimängu kaudu tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Idamaade, Austraalia jt) muusika ja filmimuusikaga.</p> <p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause.</p> <p>Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile.</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult</p>	<p>rokkmuusika vastu.</p> <p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo).</p> <p>Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile. Tantsitakse Ladina-Ameerika tantse (nt rumba, samba jt) kasutades nende põhisamme ning väljendatakse end erinevates tantsustiilides (nt rokk, hip-hop jt).</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Laulmine. Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste</p>	<p>Õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika ning džässmuusika vastu tuleks leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi.</p> <p>Tutvutakse maailma rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikaga pillimängu kaudu.</p> <p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo).</p> <p>Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile.</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel</p>
--	--	---

rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.

Laulmine. Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste.

Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja *ostinatosid* ning esitatakse neid üksi või rühmas. Väikekandlel, plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut kasutades õpitud mänguvõtteid.

Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele.

Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakenduste ja programmidega, nt Ableton Live, BandLab, BeepBox, GarageBand, Musescore, Noteflight jt

Autorid ja interpreetid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) interpretidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega).

Muusikainstrumendid. Eristatakse

Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja *ostinatosid* ning esitatakse neid üksi või rühmas. Väikekandlel, plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut kasutades õpitud mänguvõtteid.

Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele.

Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakenduste ja programmidega, nt Ableton Live, BandLab, BeepBox, GarageBand, Musescore, Noteflight jt.

rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.

Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste.

Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja *ostinatosid* ning esitatakse neid üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlel, plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid.

Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele.

Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega.

kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille. Tutvutakse kammeransamblite koosseisudega (klaveritrio, keelpillikvartett jt).

Maailma rahvaste muusika.

Kuulatakse ning õpitakse valikuliselt tundma teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt) muusikapärandit. Luuakse seos eesti muusikas Idamaade kultuurist inspireerunud heliloojatega (nt Sven Grünberg, Peeter Vähi jt).

Vaimulik muusika. Tutvutakse eesti vaimuliku rahvalaulu ja heliloojatega, kes on oma loomingus kasutanud vaimulikke rahvaviise (Cyrillus Kreek, Tõnu Kõrvits jt) ning heliloojatega, kes on loonud vaimulikku muusikat (Rudolf Tobias, Arvo Pärt, Urmas Sisask jt).

Eesti pärimusmuusika tänapäeval. Pärimusmuusika mõiste, artistid ja ansamblid, festivalid, õppimisvõimalused.

Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.

II Kooliaste

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansambelis või kooris;
- 2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, kaanoneid, eesti ja teiste rahvaste laule;
- 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle;
- 5) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.
- 6) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinato'des ja/või kaasmängudes;
- 7) musitseerib väikekandlil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- 8) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.
- 9) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;
- 10) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid;
- 11) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- 12) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.
- 13) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- 14) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 15) improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- 16) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- 17) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;
- 18) väljendab muusika meeleolu kunstitöodes;
- 19) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.
- 20) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil;
- 21) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit,

kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);

22) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka);

23) otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapäille ning kirjeldab neid.

II Kooliaste

1) laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;

2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;

3) väärtustab ühislaulmist

5) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;

6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.

7) süvendab I kooliastmes omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);

8) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandlel või muul meloodiapillil; rakendab pillimängus digivõimalusi;

9) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;

10) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.

11) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;

12) väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse;

13) rakendab liikumises muusikateadmisi.

14) julgeb loomeideedega katsetada ning eksida; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel;

15) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;

16) improviseerib astmemudelitele tuginedes;

17) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne);

18) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.

19) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades;

20) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapäille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi;

21) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele;

22) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore;

23) eristab kuuldeliselt sümfooniaorkestri pillirühmi;

24) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult,

annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega;
25) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust.

III Kooliaste

- 1) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- 3) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 4) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.
- 5) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;
- 6) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- 7) uurib pillide tämbriksi omadusi, valib ansambelisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;
- 8) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.
- 9) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;
- 10) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;
- 11) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);
- 12) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu;
- 13) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.
- 14) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;
- 15) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;
- 16) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm);
- 17) rakendab liikumises muusikateadmisi.
- 18) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;
- 19) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest;
- 20) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;
- 21) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;
- 22) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;

- 23) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;
- 24) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;
- 25) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;
- 26) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;
- 27) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.